

TUNTOSARVI

Nro 39 1985

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
ilmestyy 48 kertaa vuodessa, perjantaisin
Nro 39/85
11. vuosikerta

JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

PÄÄTOIMITTAJA Orvokki Holopainen
TOIMITTAJA Timo Pietilä

TOIMITUKSEN OSOITE

Näkövammaisten Keskusliitto
Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki
puh. (90) 77041/227

SISÄLLYS

Pikkujoulujuhlahumua	1
Kuurosokeille tukihenkilöitä kuntiin	3
Palvelutalon laajennustyö alkanut	4
Vammaisten tiedonsaantia kohennettava	5
Ajankohtaista	8
Joululahjavihjeitä	10
Jouluherkkuja valmistamaan	12
Ilmoitus	15
Nyt on aika	16

TUNTOSARVI

29.11.1985

Pikkujoulujuhlahumua

Tarvitaan tilat, ruokaa, juomaa, ohjelmaa ja osallistujia. Niin syntyy pikkujoulu. Ja syntyihän se, Hämeenlinnassa, hotelli Aulangon kabinettisiivessä. 138 ihmistä mutusteli kinkkua, laatikoita, riisipuuroa ja rusinasoppaa. Välissä ohjelmaa ja lopuksi juttelua ja

Vauhdikkainta ohjelmaa esittivät Ossi Rajala ja Hilikka Kasurinen. Ossi soitti ja lauloi ja Hilikka tanssi.

Minkähän lahjan tuosta nyt valitsisi, tuntuu Pertti Säkjärvi miettivän.

tanssia yli puoleen yöhön.

Hämeenlinna on ilmeisesti ihan hyvä juhlien ja kokousten pitopaikka. Ainakin siitä päätellen, että osallistujia oli nyt enemmän kuin vuosi sitten. Hämeenlinna on monelle tulijalle helpon yhteyden päässä, onhan se rautatien varrella ja kahden valtatie risteyksessä.

Itse hotelli on kauniilla paikalla, joskin syksy raapii luontoemon kasvot vähän kurjiksi. Onneksi viikonloppun sää oli suotuista niin, että ulkoiluun oli hyvä tilaisuus. Mukavia kävelypolkuja Aulangolla riittää vaikka kuinka paljon.

Eipä siis mikään ihme, että tunnelma pikkujouluissa oli parhaimmillaan niin kuin vain pikkujouluissa voi olla. Suurkiitos ohjelman esittäjille.

Pikkujoulumatkasta tulee vielä myöhemmin toivotavasti lisää kertomuksia Tuntosarveen. Kirjoittakaa muistoistanne.

TP

Kuurosokeille tukihenkilöitä kuntiin

Suomen Kuurosokeat ry. on alkanut järjestää kursseja kuntien viranhaltijoille. »Tarkoituksena on, että jokaiseen kuntaa, jossa on kuurosokea asukas, saataisiin ainakin yksi henkilö kunnantoimistoon, joka olisi perehtynyt kuurosokeiden asioihin», sanoo toiminnanjohtaja Kaija Salekari.

Ensimmäinen kurssi järjestettiin Kuopiossa muutama viikko sitten. Paikalla ei ollut aivan odottettua määrää osallistujia. Kun järjestäjät odottivat noin kolmeakymmentä, oli paikalle tullut ainoastaan kymmenen. »Ehkä viikonloppu on väärä ajankohta», arvelee Kaija. Seuraavan kerran kurssi aiotaankin järjestää arki-iltana. Ehkä silloin sosiaalitoimistojen, terveydenhuollon ja seurakuntien virkamiehillä on enemmän aikaa.

Joka tapauksessa Kuopion Yliopistollisen Keskussairaalan alueella on nyt kymmenen sosiaalitoimiston

virkillijaa tai kodinhoitajaa, jotka tietävät kuurosokeiden asioista muita enemmän. 14 tunnin mittaisella kurssilla heille kerrottiin, mitä on olla kuurosokea ja millaisia palveluja kuurosokeat ihmiset tarvitsevat. Tarkoitus on, että heistä tulisi asiantuntijoita kunnissa, kun kuurosokeiden asioita käsitellään tai kun kuurosokeat itse tarvitsevat apua kunnan asioissa. Tällaisen tukihenkilön olemasaolo on toki tarpeellinen, sillä eihän aluesihteerin parhaalla tahdollakaan voi aina ehtiä joka paikkaan juuri silloin kun apua tarvittaisiin.

Tähän asti kuurosokeille on kurssitettu ainoastaan vapaaehtoisia tukihenkilöitä – nyt siis tämän lisäksi tulevat mukaan myös kunnalliset tukihenkilöt tai vastuuhenkilöt. Ensi vuoden aikana on tarkoitus järjestää samanlainen kurssi kaikissa Suomen keskussairaala-piireissä. Vuoden kuluttua siis tiedetään suomalaisissa kunnissa, seurakunnissa ja terveyskeskuksissa sekä sairaaloissa paljon enemmän kuurosokeiden asioista kuin nyt.

TP

Palvelutalon laajennustyö alkanut

Tampereen palvelutalon II-vaiheen rakennustyöt ovat alkaneet. Asuntohallitus on myöntänyt luvan alustavien rakennustöiden aloittamiseen. Puita kaatuu ja kuoppaa kaivetaan raportoivat Tampereen palveluta-

lon nykyiset asukkaat jo pikkujouluviikonloppuna.

Kaiken kaikkiaan hanke siis pääsi liikkeelle niin kuin oli suunniteltukin. Laajennuksen pitäisi olla valmiina pihatöineen kaikkineen ensi vuoden syyskuun loppuun mennessä. Uuden asukkaat pääsevät muuttamaan tuliteriin asuntoihinsa noin kuukautta aikaisemmin eli elo-syyskuun vaihteessa.

Hakuaika uusiin asuntoihin alkaa ensi vuoden alkupuolella. Kaikki Tampereen palvelutalosta uutena kotinaan kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä joko palvelutaloon, oman alueensa aluesihteerin tai kuurosokeiden yhdistyksen toimistoon Helsinkiin.

Vammaisten tiedonsaantia kohen- nettava

Äänilehtien ja viittomakielisten videokasettien tekemistä varten olisi valtion talousarvioon otettava määräraha. Tätä mieltä on vammaisten tiedonsaantia pohtinut työryhmä. Työryhmä esittää, että jo ensi vuoden tulo- ja meno arvioon otettaisiin kolmen miljoonan markan määräraha näiden lehtien tekemistä varten. Työryhmä jätti mietintönsä liikenne- ja viestiministeri Matti Luttiselle (sosiaalidemokraatti).

Työryhmä korostaa raportissaan, että vammaisten oikeuksiin kuuluu saada sama tieto kuin muidenkin

kansalaisten ja samalla hinnalla. Esimerkiksi tekstipuhelimen hankinta ja käyttö ei saisi olla kalliimpaa kuin tavallisen puhelimen. Sanomalehti taas ei saisi olla lukijalleen kalliimpi, vaikka se olisikin tallennettu äänikasetille tai viittomakielisenä videokasetille.

Se, että uutta tekniikkaa edelleen käytetään vain vähän vammaisten tiedonsaannin parantamiseen, johtuu työryhmän käsityksen mukaan ennen kaikkea vanhoista asenteista. Kovin suurista rahoista ei olisi kyse työryhmän puheenjohtajan tutkija Marja-Liisa Viherän mukaan.

Työryhmän mielestä vammaisten tiedonsaannista huolehtiminen kuuluisi liikenneministeriölle. Liikenne-ministeriö hoitaa muutoinkin kaikkia tietoliikennekysymyksiä. Näin vammaisten tietoliikennepalvelut voidaan sovittaa muihin tietoliikennepalveluihin siten, että uutta tietotekniikkaa hyväksi käyttäen viestit muutetaan vammaisille sopiviksi.

Uusia tiedonsaannin välineitä ei voi käyttää tehokkaasti ilman opetusta. Laitteiden käyttöopastus tulisi-kin sisällyttää aistivammaisten koulujen opetusohjelmiin, huomauttaa työryhmä. Viittomakielen sanakirjan teko pitäisi aloittaa ja viittomakielelle saada nykyistä virallisempi asema.

Työryhmä on tehnyt pitkän listan keinoista, joilla eri vammaisryhmien mahdollisuuksia saada tietoa voitaisiin kohentaa nykyisestä. Työryhmä on käsitellyt näkövammaisten, kuulovammaisten, puhevammaisten, liikuntavammaisten ja kehitysvammaisten tiedonsaanti ongelmia.

Yleisradion, paikallisradiot ja kaapeli-tv-yhtiön työryhmä velvoittaisi ottamaan huomioon vammaisryhmien erityistarpeet. Erikseen pitäisi selvittää, voitaisiinko näkövammaisten pistetietokoneisiin saada suorat yhteydet sanoma- ja aikakauslehtien sekä kirjan-kustantamoiden tietokoneista.

Rovaniemellä ainutlaatuinen kokeilu

Rovaniemellä on työryhmän aloitteesta meneillään kokeilu, jossa sanomalehteä välitetään ääni- ja videolehtenä näkö- ja kuulovammaisille. Tarkoituksena on vähitellen tuottaa viittomakielinen lehti lähes päivittäin, mikä olisi ainutkertaista maailmassa. Myös ääni-lehti ilmestyy myöhemmin viidesti viikossa näkövammaisten radioihin. Ensi vuoden loppuun jatkuvassa kokeilussa käytetään hyväksi kaapeli-tv-verkkoa. Lehtiä välitetään myös postitse.

Erityisen hankalaa vammaisille onkin tätä nykyä saada päiväkohtaista tietoa. Työryhmä muistuttaa, että yhdistämällä vammaisten tiedonhankintaa ei ko-henneta vain heidän tiedontasoaan, vaan vaikutetaan laajasti heidän elämänlaatuunsa ja osallistumismahdollisuuksiinsa.

STT 15.11.

2 tl leivinjauhetta
 2 tl kanelia
 65 g kirsikoita
 65 g hillottuja appelsiininkuoria
 65 g sukaatteja
 1 dl vettä
 100 g voita tai margariinia
 Vaahdota munat ja sokeri.

Kiehauta vesi ja voi tai margariini.

Kumoa hedelmät kulhoon, ripottele osa jauhoista niille. Sekoita loppuihin jauhoihin leivinjauhe ja kaneli. Lisää ensin jauheseos muna-sokerivaahtoon, sitten hedelmät ja lopuksi kiehuva rasva-vesiseos.

Kaada taikina voideltuun ja jauhotettuun vuokaan. Paista 175 asteessa 40 - 50 minuuttia.

Kumoa kakku hieman jäähtyneenä. Kääri jäähtynyt kakku folioon ja anna kakun maustua jääkaapissa vähintään pari päivää, mieluiten viikon pari.

Vaalea joululimppu

1 l piimää
 75 g hiivaa
 2 tl pomeranssinkuorta
 2 tl fenkolia
 2 tl anista
 4 tl suolaa
 1,5 dl siirappia
 4 dl sihtiruisjauhoja
 n. 18 dl vehnäjauhoja tai hiivaleipäjauhoja
 Liuota haaleaan piimään hiiva, lisää hienonnetut

mausteet, suola ja siirappi. Lisää joukkoon sihtiruisjauhot ja vehnäjauhot. Alusta taikina ja anna sen kohota. Leivo taikinasta 3 - 4 pyöreää leipää ja anna niiden kohota. Pistele leivät. Paista leipiä 200 asteen lämmössä 40 minuuttia. Voitele paistamisen loppuvaiheessa muutaman kerran siirappivedellä.

Ilmoitus

Pohjois-Karjalan kuulonäköammaisten kerho koontuu Joensuussa, Kalevankatu 22 kerhohuoneessa perjantaina 13.12.85 klo 12.30 - 15.00. Pieni joulupaketti mukaan (arvo noin 5 mk). Tervetuloa!

Samana päivänä on aluesihteerin Risto Mannisen toimisto avoinna klo 9 - 11 ja 12 - 15.

AJANKOHTAISTA

Tampereen demarien rahaepäselvyydet jatkuvat

Keskusrikospoliisi on pidättänyt Tampereella hallintojohtaja Martti Hussin. Poliisi epäilee häntä vero- ja lahjontarikoksista. Hussin käsissä sanotaan olleen Tampereen sosiaalidemokraattien ns. kakkoskassan, josta maksettiin eräiden demarien vaalikuluja. Hussi joutuu vastaamaan oikeudessa teoistaan.

Keskusrikospoliisi on pidättänyt myös kuulusteluja varten Tampereen entisen kaupunginjohtajan Pekka Paavolan.

Poliisin toimet liittyvät meneillään oleviin ns. Noppa-tutkimuksiin. Poliisi epäilee Rakennusliike Nopan antaneen rahaa Tampereen sosiaalidemokraattiselle puolueelle. Vastalahjaksi Noppa on saanut sitä hyödyttäviä asemakaavoja Tampereelle. Poliisin suojissa pidätettynä on tähän mennessä ollut jo monta tamperelaista demaria.

Helsingin Sanomat 15. ja 16.11.

Reagan ja Gorbatshev tapasivat

Neuvostoliiton Kommunistisen puolueen pääsihteerin Mihail Gorbatshev ja Yhdysvaltain presidentti Ronald Reagan tapasivat huippukokouksessa Sveitsissä, Genevessä. Runsaan kahden päivän aikana suurvaltojen päämiehet neuvottelivat useita kertoja. Tavoitteena oli parantaa Neuvostoliiton ja Yhdysvaltojen huonoja keskinäisiä suhteita.

Neuvottelujen päätteeksi osapuolet totesivat, että tärkein anti tapaamisella oli keskinäisen tuntemuksen lisääntyminen. Maiden johtajat eivät aiemmin olleet tavanneet toisiaan. Reagan ja Gorbatshev sopivat myös siitä, että maiden ulkoministerit tulevat tästä vastedes tapaamaan toisiaan säännöllisesti. Myös päämiesten vierailuista sovittiin, Gorbatshev vierailee Yhdysvalloissa ensi vuonna ja Reagan Neuvostoliitossa -87.

Vaikka päämiehet eivät neuvotteluissaan saavuttaneetkaan mitään tuloksia asevarustelukilvan rajoittamiseksi näiden maiden välillä, pidetään Geneven tapaamista kuitenkin onnistuneena. Se saattaa olla ensi askel kohti parempia suurvaltasuhteita.

Joululahjavihjeitä

On korkea aika miettiä mitä antaisi joululahjaksi tänä vuonna ystäville ja perheenjäsenille. Yksi varma valinta näkeväälle lahjansaajalle on kirja. Kirjaa ei aina raaski itse ostaa, siksi se on erityisen mukavaa saada lahjaksi. Joka jouluksi ilmestyy kymmeniä uusia kirjoja, sekä kotimaisia että ulkomaisia. Kerron muutamasta tämän syksyn uutuudesta ihan oman mielenkiinnon mukaan miettimättä minkä kustantamon kirja se on.

Matti Yrjänä Joensuu on yksi kaikkein suosituimpia suomalaisia kirjailijoita nykyään. Hän kirjoittaa poliisiromaaneita. Aiheena on aina rikos, päähenkilönä ylikonstaapeli Timo Harjunpää. Mutta Joensuun kirjat eivät ole tavallisia rikosromaaneja. Ne ovat paljon syvällisempiä, tarkastelevat rikoksia niiden taustaa vasten. Rikollista kuvataan ihmisenä ja yritetään selvittää miksi hän tekee rikoksen. Myös poliisin työtä Joensuu kuvaa uudella tavalla. Poliisi ei ole näissä kirjoissa sankari, vaan ihminen, joka pelkää, väsyä, tekee virheitä ja elää omaa elämäänsä jos ehtii. Joensuun kirjojen sankari Timo Harjunpää on pehmeä ihminen, jolle tärkeimmät asiat maailmassa ovat vaimo Elisa ja pienet tyttäret. Heitä Harjunpää ajattelee usein selvitellessään rikoksia, pelkää lastensa puolesta tulevaisuutta, yrittää ehtiä olla lapsilleen hyvä ja turvallinen isä. Vaikka Joensuun kirjat saattavat olla synkkiä ja ahdistavia, niissä kuitenkin on pohjalla usko ihmisen

hyvään tahtoon ja kehitysmahdollisuuteen. Niistä kirjoista tulee sittenkin hyvä olo. Tärkeintä niissä kuitenkin on, että ne panevat ajattelemaan. Miksi nuoriso on väkivaltaista, miksi jostakin tulee tuhopolttaja tai naisten ahdistelija, miksi mustalaiset ovat sellaisia kuin ovat.

Tänä syksynä Matti Yrjänä Joensuulta ilmestyi kirja nimeltä Harjunpää ja rakkauden lait. Siinä kerrotaan miehestä joka huijaa naisia, yksinäisiä, usein yksinhuoltajia. Mies esiintyy aina eri henkilönä, hienoina virkamiehinä, aatelisena. Ja aina jostakin syystä tilapäisesti rahapulassa. Naiset antavat hänelle rahaa usein isojaakin summia. Silloin mies häipyä eikä koskaan tule takaisin. Mitä sitten tapahtuu, sen kertoo kirja Harjunpää ja rakkauden lait. Hyvä lahjavihje lukemista harrastavalle ystäväälle.

Heikki Turunen on pohjoiskarjalainen kirjailija, josta mm. entinen presidenttimme Urho Kekkonen piti kovasti. Ensimmäinen kirja oli Simpauttaja, josta on tehty myös tv-elokuva. Viimeksi Turunen on kirjoittanut kirjasarjan pohjoiskarjalaisten uudisraivaajien elämästä toisen maailmansodan jälkeen. Sarjaan kuuluu jo ennestään kolme kirjaa ja täksi jouluksi ilmestyi kirja nimeltä Mustarinnan lapset. Turusen kieli on omaperäistä, hyvin elävää ja kuvailevaa. Teksti on vahvaa, paisuttelevaa ja murre, joka on jossakin savon ja karjalan murteen välillä on mahtavaa luettavaa. Ihmiset Turusen kirjoissa eivät ole sankareita, kaukana siitä, vaan tavallisia köyhiä pulliaisia. Kuitenkin heihin kiintyy kovasti sarjaa lukiessa. Mustarinnan lapsista ol-

laan edetty 50-luvulle, maaseudun käännekohtaan, jolloin tekniikka ja televisio tulevat ja muuttavat kaiken. Maaltapako alkaa. Sotien jälkeen tuskalla ja vai-valla peratut pellot uhkaavat jäädä ilman viljelijää kun lapset haluavat lähteä töihin kaupunkiin. Vahvaa tekstiä – muillekin kuin pohjoiskarjalaisille.

Jos taas haluat muistaa ystävääsi musiikilla, miten olisi Paklossi-yhtyeen tuore kasetti Virittäjät vapaalla. Yhtye syntyi Näkövammaisten ammattikoulun pianon-virittäjistä ja kasetti tuotettiin omakustanteisena. Kas-setti sisältää tuttuja iskelmiä, kuten Kuningaskobra, Exodus tai Tuopin jäljet. Mukana on myös omaperäi-sempää, kaksi Markku Onnelan sävellystä, joista toi-nen juuri Virittäjän vapaapäivä. Reipasta ja suurelta osin hyvin tanssittavaa musiikkia. Kasettia saa tilata 50 markan hintaan os. Hannu Kurki, Saukonpolku 1, 13500 Hämeenlinna, puh. 917/180 800.

Joulukerkuja valmistamaan

Joululeivonnaisia kannattaa tässä vaiheessa tehdä ainakin perinteiset hedelmäkakut. Nehän oikeastaan vaativat viikon parin säilytyksen ennen syömistä. Si-ten maku paranee. Ohessa myös resepti omatekoi-selle joululeivälle, joka kuitenkin lienee paras leipoa

hieman lähempänä joulua. Ohjeet Anna-lehdestä.

Iso hedelmäkakku

200 g voita tai margariinia

2 dl sokeria

3 munaa

2 dl kuivattuja hedelmiä (rusinoita, omenoita, aprikoo-eja, luumuja)

1 tlk kirsikoita

1 pussi (noin 100 g) hasselpähkinöitä

3 dl vehnä jauhoja

2 tl leivinjauhetta

1 dl maitoa

Vaahdota rasva ja sokeri. Vatkaa munat yksitellen joukkoon.

Sekoita hienoksi silputut, kuivatut hedelmät ja kirsi-kat sekä karkeaksi rouhitut pähkinät, vehnä jauhot ja leivinjauhe. Lisää seos taikinaan. Sekoita lopuksi joukkoon maito. Halutessasi voit lorauttaa taikinaan tilkan rommia, konjakkia tai säilykekirsikoiden lientä.

Kaada taikina voideltuun ja jauhotettuun kakkuvuo-kaan. Paista kakkua 175 asteessa tunnin verran.

Kumoa kakku hieman jäähtyneenä ja kääri se foli-oon. Kakun maku paranee, kun se saa olla jääkaapis-sa viikon parin verran.

Kevyt kirsikkakakku

2 munaa

2,5 dl sokeria

4,5 dl vehnä jauhoja

Nyt on aika

Hilkka-Helinä Lappalainen

- olla varovainen avotulen käsittelyssä
- hankkia savuhälytin
- hiekottaa liukas piha
- kattaa pöytä kotipihan linnuille
- muistaa, miten ilahduttava joulutervehdys on kirje, patalappu, tuoksuva saippua, omatekoinen leipä
- valmistaa mielensä siihen, että lapset varttuvat ja itsenäistyvät ja lähtevät pesästä. Pirkko Arstila sanoi tähän tapaan: »Minun tehtäväni on antaa lapsilleni juuret ja siivet, joita he sitten itse käyttävät»
- löytää kirjakaupasta Jaakko Haavion lasten rukouskirjat »Kiitos», »Siunaus riittää» ja »Aamen sanon» – ne on vihattävästi kuvittanut Salli Parikka-Kuuva
- karsia ajoissa mahdolliset turhat touhotukset ja täytymiset työlistalta, että jäisi aikaa joulun valmistamisen iloon
- sytyttää adventtikynttilä

Kotiliesi 22.11.